

Dünya Enerji Konseyi (DEK) 2009 Bildirisi

Dünya'da Yeni Enerji Düzeni Kurmak

Enerji Endüstrisinin Görüşü: Kısa dönemli ekonomik trendlere göre uzun dönemli sürdürülebilir kalkınma hedefini teşvik etmek.

Yönetici Özeti

Mevcut küresel durgunluk, enerji yoksunluğunu azaltma, iklim değişikliği ile mücadele ve uzun dönemde artacak olan talebin karşılanması hedeflerini önlememelidir. Bunun için uzun vadeli hedeflere odaklanmalıyız. Ancak piyasaların kötüye gitmesinin enerji sektörüne olan etkileri belirgindir. Bu durumda sorgulanması gereken şudur: durgunluğun ortaya çıkardığı tehditleri aşarak, uzun dönemli hedeflerimizi nasıl koruyabiliriz.

Endüstri aktörleri, sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen özverili ve cesur kararları almaya hazırdırlar. Bunun gerçekleşmesi için, enerji politikaları uygun yatırım teşviklerini sağlamalıdır. Bugün için bunun anlamı; kısa dönemli meselelere yönelirken, harcamalara büyük oranda temiz enerji geleceği için yön verilmelidir. Uzun dönemde temiz ve erişilebilir enerjinin gelişmesini sağlayabilmek ve yatırım canlılığını temin etmek için uygun politikaların yaratılması ve uygulanması kaçınılmazdır.

DEK'in Enerji Politikaları Değerlendirmesi; karar vericilere kısa dönemli tepkiler gösteren, belirsiz piyasa ortamında kararlarında etkili olmaya yardımcı olmayı hedeflemektedir. Aralık ayında yapılacak olan COP15 toplantısından önce bu rapor yayımlanacaktır.

Zor zamanlarda sürdürülebilirliği sağlamak

Onsekiz aydan beri dünya, gayrimenkul pazarındaki keskin düşüş ile harekete geçen, dünyanın en büyük finansman kuruluşlarını tehdit edecek şekilde büyüyen ve toptancı kredisi pazarında beliren global likidite darlığı nedeniyle oluşan "finansal kriz"i izlemektedir.

Geçtiğimiz altı ay içinde bu kriz tüm gelişmiş ve gelişen ülkelerin ekonomilerini geniş ölçüde etkilemiştir. Dünya yetmiş yıldan fazla bir zamandan beri en kötü durgunluğu yaşamaktadır.

Bu durum dünyada enerji sektörünü nasıl etkileyecektir?

DEK, Dünya'nın en önde gelen enerji kuruluşu; 100 ülkeden oluşan üye komiteleri ile birlikte, sektörün uzun dönemli zorluklarını dikkate alarak bu durumu değerlendirmeye çalışmaktadır.

DEK üyeleri, enerji sektörünün kısa ve uzun dönem zorluklarının aşağıdaki hususlarda yoğunlaştığını düşünmektedirler:

- Enerji talebinin tahmin edilebilirliği ve arz güvenliği,
- Mevcut enerji politikalarının sürdürülebilirliği,
- Dünyamızda iki milyardan fazla insanın enerji yoksunluğunun hafifletilmesi

Bu tehditler mevcutken, Dünya'daki durgunluk devam etmekte ve durgunluğun birçok açıdan uzun vadeli meselelerin çözümünü zorlaştırmakta olmasına rağmen, bizlerin enerji politikalarımızı tekrar gözden geçirmemiz için yeni fırsatlar yaratmaktadır.

Tartışmaların esasını politikalar oluşturmaktadır. DEK, tüketici alışkanlıklarının geliştirilmesi ve endüstriyel kapasitenin artırılması için yapılması gerekenlere engel oluşturan tehditlerin aşılması

için, hükümetlerin enerji politikalarını ve endüstriyel uygulamalarını hızla düzeltilmesinin gerekliliğine inanmaktadır.

Bunlara ilave olarak, hızlı değişimlerin en uygun şekilde değerlendirilmesi, enerjiye ilişkin politikaların hedeflere uygunluğu konusundaki dürüst değerlendirmelerin açıkça paylaşımı ile mümkündür.

DEK, ilk defa olarak, böyle bir çalışmayı henüz başlatmış ve sürdürülebilirliğin ana unsuru olarak enerjiye yoğunlaştırmıştır.

Tahmin edilebilir enerji talebi ve arz güvenilirliği

2008 yılının başlangıcında varili 150 \$'a çıkan petrol fiyatlarının hızlı artışı ile Dünya şoka girmiştir. Petrol şirketleri üretim artışı sağlayabilmek için her tarafta kaynak arayışına yönelmişlerdir. Alternatif enerji üretimi için yatırımcılar projelerine ödenek ayırmışlar ve uluslar arası finans kuruluşları talep ve arz arasındaki açığı kapatmak için uğraşan şirketlere rahatlıkla kredi vermişlerdir. Üreticiler ise artışa geçen fiyatları durdurmak ve talebin üzerinde bir üretim yapabilmek için üretimlerini artırmışlardır.

Bugün için, çeyrek yüzyıldan beri ilk kez Dünya'da petrol talebi ve 2008 Temmuzunda tavan yapan fiyatlar %70 oranında düşmektedir. Yüksek fosil yakıt fiyatları tahminine göre şirketler, mevcut fiyatlar ve riske göre ayarlanmış bir geliri sağlayan enerji projelerini tekrar değerlendirilmekte veya durdurmaktadırlar.

Talep ve fiyatlardaki değişim, kararlarını belli fiyatlara göre almak durumunda olan yatırımcılar için büyük risk oluşturmaktadır. Uzun dönemde bu riskleri azaltmak için hükümet politikaları gereklidir. Bu politikalar fiyat tahminini kolaylaştırıcı yada yeni teknolojiler için yatırımı belirginleştirmek amacı ile bazı yakıtlar için fiyatları sabitleştirmek ile olabilir.

Nakliyecilik en çetin problemlere sahip sektördür. Durgunlukta karşı karşıya ve tüketici konumunda olan ülkeler için petrol fiyatlarının düşüşü arzu edilir bir durum olmakla birlikte, bu durum üretici ülkelerin ekonomik istikrarı ve gelecek için gerekli yatırımlar için problem oluşturmaktadır.

Bunlara ilaveten, global finansman pazarında yaşanan likidite yetersizliği, şirketlerin yüksek karlılığa sahip projeler için sermaye bulmalarını zorlaştırmaktadır. Bu durum yenilenebilir enerji sahalarında çalışan ufak şirketleri özellikle etkilemektedir. Fonlardaki bu darlık, enerji sektörünün belli sahalarda birleşmesine engel teşkil etmekte ve sermaye yoğun yatırımlar gerektiren enerji sektörüne kısa dönemde kaynak bulma konusunda endişeleri artırmaktadır.

DEK tarafından yapılan ön araştırmalarda, enerji talebinin düşmesi nedeniyle birçok yatırımdan vazgeçilmiş ve en iyi durumda yatırımlar durgunluğa girmiştir. Önümüzdeki iki yıl zarfında bu durumun değişmeyeceği düşünülmektedir.

DEK üyeleri, talebin ve yatırımların tekrar artacağı konusunda şüphe duymamaktadırlar. Ancak, bu durumun üç ile beş yıl sonra gerçekleşeceği düşünülmektedir.

Ana zorluk önümüzdeki beş yıl zarfında yatırımlarda canlılığın temini olacaktır.

DEK, yatırımlara teşvik, üreticilere talep için güvence vermek ve ekonomik faaliyetleri uyarmak amacı ile hükümet politikalarının önemli bir rolü olduğunu düşünülmektedir.

Mevcut durgunluk, enerji endüstrisinde her yönüyle kısa dönemli problemler doğurmakla birlikte karar vericilere de belirgin fırsatlar yaratmaktadır. Hükümetler ekonomiyi canlandırmak için büyük oranda vergilerden elde edilen gelirlerle yatırım imkanlarına yönelmektedirler. Bu yatırımlar için en uygun alanların, düşük karbonlu enerji yatırımları ve enerji yoksunluğunun hafifletilmesi yönünde olmasından başka bir şey düşünülemez.

Ekonomiyi canlandırmak için düzenlenen paketlerinin hükümetler tarafından enerji endüstrisine, enerji verimliliği dahil mevcut teknolojilerin teşviki, yeni teknolojilerin ticarileştirilmesi ve çevre dostu enerji projelerinde risklerin azaltılması yönünde yönlendirilmesi için büyük fırsat bulunmaktadır. Bu projeler, enerji verimliliği, hidrolik dahil yenilenebilir enerji kaynakları, nükleer rönesansı sürdüreceği ileri nükleer teknolojiler ve temiz fosil yakıtlarda gelişmeyi sağlamak üzere teknolojik opsiyonlar arasında denge sağlayacak şekilde olmalıdır.

Hükümetler, sürdürülebilir enerjiyi sağlayacak, işbirliği ile yürütülen karbon tutma ve depolama, IV nesil nükleer ve fotovoltaik gibi büyük hamle yapacak teknolojileri teşvik etmelidir.

DEK, bu gibi teknolojileri destekleyen yaratıcı ekonomik politikalar için politika yapımcılarının elinde kaçınılmaz fırsatlar bulunduğu görüşündedir.

DEK aynı zamanda, hükümetlerin belirli teknolojileri ve projeleri seçmek yerine, tüm enerji opsiyonlarını açık tutacak şekilde, proje tercihlerinin normal piyasa koşullarında oluşmasına imkan tanıyan ve yatırımcıya ekonomik teşvik sağlayan konumda olmaları gerektiği görüşündedir. Bu politikalar üretim teknolojileri ile sınırlandırılmamalıdır. Enerji şebekelerinde yeni enerji üretim ve dağıtımını düzenleyecek yüksek bir yatırım ihtiyacı bulunmaktadır.

DEK, bu dönemde bu yatırımların teşviki, kaynak yaratmak için çok uygun bir ortam oluşturduğuna inanmaktadır.

Uzun-sürelilik iklim değişikliği hedefleri ve kısa-sürelilik ekonomik trendler ve arasında denge için mevcut enerji politikalarının sürdürülebilirliği

Durgunluk süresince hükümetler, uzun-sürelilik iklim değişikliği problemini ihmal edici bir tutum içine girebilirler. Ekonominin kısa-dönemli problemleri ile uğraşırken, politika planlama ufuğu belirgin bir şekilde kısılmaktadır.

İklim değişikliğinin sonuçları birkaç ay içinde görülmekten ziyade yüzyıllar içinde kendini gösterecek olmasına karşın, Dünya bazında bu tedbirlerin birkaç ay ve sene içinde alınması gerekmektedir. DEK, karar vericilerinin bu konu üzerinde ilgilerinin kaybının azalmasının büyük bir yanlışlık olacağını düşünmektedir.

COP-15 (taraf tarf toplantısı-15) toplantısının sonunda, global ekonomik gelişmeye olacak etkilerini dikkate alan, gerçekçi olarak bir karbon fiyatlandırmasının anlaşarak ortaya çıkması önemlidir. Bu anlaşma aynı zamanda düşük karbon enerji üretimi için teşvik edici işaretler vermelidir.

Karbon fiyatlandırması için uzun vadeli bir değerin belirlenmesi tüketiciler ve üreticiler için istikrar sağlayacaktır. Özellikle gelişmiş ülkelerde, emisyon ticareti ile karbon fiyatlandırmasının oluşturulması, finans için kaynak yaratarak, temiz teknolojilerin tesisi ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomik büyümelerini sürdürülebilir bir şekilde devam ettirmelerini sağlayacaktır. Ülke bazında, karbon piyasasının yaygınlaştırılması ile ilave yatırımlar için kaynak akışı sağlanacak ve bunun için uygun politikalar ve tedbirlerin alınması ve araçların kullanımı ile karbon piyasasının yaygınlaştırılması ilave yatırımlar için kaynak akışını sağlayacaktır.

Burada, uluslararası işbirliği esastır. Bu nedenle, iklim değişikliği hedeflerini gözeterek enerjide global ticaret esaslarının belirlenmesi çok önemlidir. DEK enerji ve ticareti konusunda bir çalışma başlatmıştır. Bu raporun Montreal Kongresi 2010'da sunulması beklenmektedir.

Enerji Yoksunluğu

Enerji yoksunluğu meselesi ve enerjiye ihtiyacı olanlara enerjinin ticari olarak temini DEK'in gündeminde ana konu olarak durmaktadır. Mevcut durgunluk, gelişmekte olan ülkelerde enerji faturasının düşmesine neden olmakla birlikte, yoksul kitleler üzerinde şiddetli tesiri olmuş ve enerji yoksunluğu problemini hafifletme açısından bir tesiri olmamıştır.

Mevcut ekonomik ortam içinde, zengin ekonomiler üzerinde ihtiyacı olan fakir ülkelere desteği azalmak yönünde baskılar bulunmaktadır.

DEK, tüm insanların uzun dönemli çıkarları için ülkelerin ekonomik yardım ve teknoloji transferlerini devamlı kılmalarının önemine dikkat çeker.

COP15 inisiyatifinin bir parçası olarak, hükümetlerin ticaret engellerini yok etmek, bölgesel enerji entegrasyonu sağlamak ve teknoloji transferin kolaylaştırmak için düzenlemeler yapması gerekir. Ayrıca, hükümetlerin enerji piyasasında düzensizlikleri azaltmak, enerji verimliliğini artırmak ve Dünya'nın yeni enerji düzeni için önem taşıyan konulara katkı sağlamak için gayret etmelidirler.